

МОРАЛЬ І ПРАВО: ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ

Серга Д. О.

студентка юридичного факультету

Науковий керівник: Примаков К. Ю.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Право входить до системи соціальних норм, тому воно має тісний зв'язок з мораллю, оскільки вона є частиною цієї системи. Право і мораль взаємопов'язані та необхідні системи регуляції суспільного життя. Вони виникають за потреби гарантування (забезпечення) функціонування суспільства. А саме підпорядкування суспільства певним правилам, за допомогою узгодження різного виду інтересів.

Право та мораль – соціальні регулятори, характер яких розкривається через поняття нормативності, невід'ємне від соціальної діяльності людей, їх суспільних відносин і буття. Соціальні норми виникають з неупередженої потреби соціальних систем у підтриманні стабільності та порядку; норма виникає в процесі діяльності людей, яка об'єктивно зумовлена способом виробництва; норма невіддільна від відносин обміну, характер яких також детермінований способом виробництва та розподілу; матеріальні та духовні блага, які є об'єктом обмінних відносин, не довільні, а задані існуючими економічними й соціально-культурними умовами [1, с. 15].

Функції моральних та правових норм полягають в цілеспрямованому впливі на поведінку суспільства. Право і мораль мають відмінності, які супроводжуються утворенням проблем їх співвідношення.

По-перше, вони відрізняються методами їх забезпечення. Мораль базується на силі людської думки, а її внутрішнім гарантом виступає совість людини. В свою чергу право має забезпечення та захист зі сторони держави, яка наглядає за дотриманням правових норм і карає тих, хто вирішує їх порушити чи\або вже порушив [2].

По-друге, вони відрізняються за сферою дії. Право регулює відносини, найбільш значущі з погляду суспільства в цілому, особливо відносини власності, владні, трудові та управлінські відносини, правлення правосуддя. А мораль зазвичай регулює особисті відносини людей між собою, наприклад, спілкування з друзями, спілкування з членами сім'ї та\або з коханою людиною [3].

По-третє, відмінність щодо способів встановлення. Мораль має більш неофіційний характер, оскільки вона не має офіційного підтвердження в якихось нормативно-правових актах, вона ґрунтується на внутрішньому світі людини. Право та правові норми, навпаки, мають офіційне формування та\або підтвердження з боку держави [3].

По-четверте, різна форма виразу. Право і його норми виражають волю та прагнення держави, оскільки держава бере активну участь у їх створенні та функціонуванні. А от мораль та її норми формуються та існують в свідомості людини [3].

По-п'яте, мораль і право мають різний характер відповідальності за порушення та виду покарання. Порушення правових норм слугує причиною для швидкої реакції з боку держави у формі юридичної відповідальності. Щодо форм юридичної відповідальності, то вони суворо підпорядковані законом. В свою чергу, порушення норм моралі не має офіційно визначеного порядку покарання. Тобто до особи, яка порушила моральні норми суспільство може зробити самосуд, тобто публічно висміяти, влаштувати бойкот чи\або публічно засудити (звичайно не офіційно) [2].

По-шосте, мораль і право мають різний рівень оцінних понять. Право, щодо оцінки поведінки суспільства, керується поняттям правомірного та неправомірного, законного та незаконного. Наприклад, побиття буде вважатися неправомірним діянням людини, оскільки це посягання на життя, здоров'я та безпеку людини. Оцінка поведінки людини з боку моралі розглядається саме з позиції совісті, добра, чесності та справедливості [4].

Отже, мораль і право виступають головними регуляторами суспільних відносин. Доповнюючи один одного, вони формують суспільство, які підпорядковуються їхнім нормам та правилам. Так, вони різняться між собою за силою їх реалізації та функціонування. Оскільки право та його норми мають більшу силу, адже вони створення та забезпеченні державою. Вони мають постійну підтримку зі сторони держави, чинними нормативно-правовими актам. Мораль на державному рівні має меншу силу, оскільки вона ґрунтується та існує у свідомості людини. Але вона відіграє таку ж важливу роль, як право. Оскільки, вона так же як і право, формує систему соціальних відносин в суспільстві, розмежовує добро і зло, чесність та брехню та інші моральні цінності, які мають важливе значення в життєдіяльності людини.

Література:

1. Лукашева Е. А. Право, мораль, личность. Москва: Наука, 1986. 263 с.
2. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права. Харків: ТОВ «Одіссей», 2008. 432 с.
3. Павлова Т. С. Співвідношення моралі і права у філософії І. Канта (історикофілософський аналіз) : автореф. дис. ... канд. філос. наук: спец. 09.00.05ю Дніпропетр. нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2007. 20 с.
4. Сливка С. С. Мораль і право в умовах формування правової держави. Проблеми формування суверенної правової української держави: 1993. 109 с.